

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie prewencji wypadkowej prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu w dniu 23 czerwca 2009 r. zapoznała się z materiałami przedłożonymi przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dotyczącymi działań prowadzonych w ramach prewencji wypadkowej. W informacji przedstawionej przez ZUS oraz w dyskusji szczególną uwagę zwrócono na następujące zagadnienia:

- Ograniczone środki przeznaczane z funduszu ubezpieczenia wypadkowego na działania prewencyjne w latach 2003-2008 wahały się od 0,01% do 0,04% przychodów ze składek na ubezpieczenie wypadkowe przy ustalonej w ustawie możliwości przeznaczenia na ten cel do 1% tych przychodów. Tak niski poziom odpisu z funduszu na zapobieganie wypadkom i chorobom zawodowym uniemożliwia podejmowanie skutecznych działań w tej dziedzinie przez ZUS. W krajach prowadzących systemową prewencję wypadkową w ramach ubezpieczeń przeznacza się na ten cel o kilkaset razy więcej środków z ubezpieczenia wypadkowego (Niemcy - 8,8%, Austria - 4,7%, Francja - 4,6%). Takie podejście w w/w krajach, w połączeniu z programowaniem działań i funkcjonalnością instytucjonalną, znacząco zmniejszyło liczbę wypadków oraz chorób zawodowych i wynikających z nich skutków, także w wymiarze ekonomicznym.
- W Polsce w 2008 r. wydatki na prewencję z funduszu wypadkowego ZUS były o ok. 20% niższe niż w roku poprzedzającym i wyniosły tylko 1 mln 596 tys. zł. Jednocześnie w 2008 r. obciążające budżet państwa świadczenia pieniężne poniesione z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyniosły aż 4,7 mld zł.
- Wydatkowanie środków finansowych pochodzących z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a przeznaczonych na realizację zadań z zakresu prewencji wypadkowej, odbywa się w okresach rocznych, co przy stosowaniu procedur zamówień publicznych powoduje, że rzeczywisty czas realizacji zadania, przez wyłonionego w drodze takiego postępowania wykonawcę, jest ograniczony do 3-4 miesięcy, jakie pozostają do zakończenia roku budżetowego. W przypadku prac naukowo-badawczych jest to okres w sposób oczywisty niewystarczający na rzetelne wykonanie badań i analiz niezbędnych dla uzyskania wniosków umożliwiających podjęcie działań prewencyjnych.
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest w trakcie procedur przygotowawczych do realizacji zadań na 2009 r. w zakresie prewencji wypadkowej, tj. do uruchomienia zamówień na prace naukowo-badawcze oraz analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Przewidziano również przeprowadzenie szkoleń, upowszechnienie materiałów informacyjnych oraz działania promocyjne, w tym kampanię społeczną dotyczącą badania laryngologiczno-foniatrycznego nauczycieli oraz promocję w mediach zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy.

Rada Ochrony Pracy uznaje, że istnieje pilna potrzeba wprowadzenia zmian do ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a w szczególności:

- określenia minimalnych wydatków na prewencję wypadkową, na poziomie nie mniej niż 0,5% przychodów ze składek na ubezpieczenie wypadkowe z dojściem do 1% nie później niż w roku 2015,
- wprowadzenia uzupełniających zapisów określających konieczność realizacji działań prewencyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 3-letnich planach zadaniowych w ramach planowania budżetu państwa przy bezpośrednim wykorzystaniu w realizacji działań prewencyjnych istniejącego zaplecza naukowo-technicznego.

Jednocześnie Rada zwraca uwagę na potrzebę opracowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych metod oceny skuteczności prowadzonych działań prewencyjnych.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 7 lipca 2009 r.